

פקעי וגמרי

[קדושין נח:] במתניתין וכן האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום מקודשת לשני וכו' מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום מקודשת ואינה מקודשת וכו', ובגמרא לקמן (דף נט:): אמר רב מקודשת לשני לעולם ושמואל אמר מקודשת לשני עד ל' יום לאחר ל' יום פקעי קדושי שני וגמרי קדושי ראשון יתיב רב חסדא וקא קשיא ליה קדושי שני במאי פקעי אמר ליה רב יוסף מר ארישא מתני וקא קשיא ליה רב יהודה אסיפא מתני לה ולא קשיא ליה מעכשיו ולאחר שלשים יום וכו', יעו"ש.

והנה טעמא דשמואל דמקודשת דלראשון כשמגיע ל' יום היינו משום דכשאדם מקדש אשה לאחר ל' יום הרי מיד היא מקודשת לו לאחר ל' יום, דאין הכונה שהוא עושה המעשה קדושין עכשיו שתפעול חלות קדושין לאחר ל' יום, דאם כן כשקבלה קדושין משני הרי היא מקודשת לא לגמרי, והרי קדושי שני קודמין לקדושי ראשון כשמגיע השלשים יום, ותהא מקודשת לראשון ולא לשני, אלא ודאי כשמקדשה לאחר ל' יום הרי הוא מקדשה מיד שתחול עליה שהיא מקודשת לו לאחר שלשים ולעולם, ומכל מקום יש מקום לקדושי שני שיחולו, ולא הוי רק קדושין לזמן, שהרי אולי ימות הראשון קודם ל' ונמצא שאין קדושי קדושין, ולכן כשמגיע ל' יום הרי קדושי שני נפגעים בקדושי ראשון שכבר חלו על זמן זה קודם שקידשה השני, והרי קדושי ראשון עומדין במקומן וקדושי שני פקעי.

ורב חסדא פריך על זה דכיון שכבר חלו קדושין מכאן עד שלשים יום במאי פקעי כשמגיע שלשים יום והלא קיימא לן דהאשה נקנית בשני דרכים בגט ובמיתת הבעל, כדתנן לעיל (דף ב.), והיאך נפקע קדושי שני בלי שום מתיר.

אכן קשה על דברי רב חסדא, דאלא מאי נימא דמקודשת לשני לעולם ולא פקעי

בהגיע יום שלשים, והלא ס"ל לשמואל דקדושי ראשון כבר חלו לגבי קידושיה משלשים ואילך, דאם לא כן בודאי היתה מקודשת לשני, כמש"נ, ואם כן אם לא נאמר דפקעי קדושי שני אלא נשאר מקודשת לו לעולם צריכים לומר דפקעי קדושי ראשון שכבר חלו על אחר שלשים, יום, ותקשה ליה לרב חסדא קדושי ראשון במאי פקעי. ונראה דהנה דילפינן לעיל (דף יג:): דאשה ניתרת במיתת הבעל לאו היינו דלולי קרא הוה אמינא שעדיין היא מקודשת לבעלה, שהרי אינו בעולם ופקעה האישות, אלא דנידון הוא דאיסור אשת איש, דמצינו בעריות על ידי אישות, כגון איסור אשת איש, שהאיסור נשאר אע"פ שהאישות בטלה, והוה אמינא דהוא הדין באיסור אשת איש, לזה איצטריך ילפוטא דמיתת הבעל מתרת האיסור אשת איש.

וזהו נמי מאי דקאמר רב חסדא דבודאי לסברת שמואל כשמגיע שלשים יום

קדושי שני נפגעים בקדושי הראשון וחדא מינייהו, פקע, שא"א שתהא מקודשת לשניהם, אכן כל זה הוא לענין האישות, והסברא נותנת שאישות השני פקע שהראשון קדם לו, אבל איסור אשת איש הבא על ידי קדושי שני במאי פקע, הרי חסר לו מתיר,

וכיון שהאיסור נשאר במקומו אם כן יותר יש לנו לומר שקדושי ראשון פקעי, ואין להקשות קדושי ראשון במאי פקעי, שהרי מעולם לא חל איסור אשת איש מחמת קדושי ראשון, דנהי דקנה אישות של לאחר לי יום, אבל כל זמן שלא הגיע לי יום ליכא איסור בפועל, ואם קדושי שני נשארין וקידושי ראשון פקעי, אם כן לא היה איסור מעיקרו, ואינה צריכה מתיר.